

*Selçuk Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi
Sayı 31, Sayfa 69-87, 2011*

TÜRKİYE’DE MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN ANABİLİM DALLARINDA FLÜT EĞİTİMİNDE KARŞILAŞILAN TEKNİK PROBLEMLER ve ÖNERİLER

Emre Üstün¹, Aycan Özçimen²

¹Selçuk İlköğretim Okulu KONYA, emreustun1@hotmail.com

²Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, KONYA, openmind_ican@hotmail.com

ÖZET

Araştırmada Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen bireysel çalgı (flüt) eğitiminde karşılaşılan teknik problemler incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi ana bilim dalları, örnekleme ise Selçuk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dallarından oluşturmaktadır. Flüt eğitiminde karşılaşılan teknik problemler ve bu problemlere ilişkin önerilerin ortaya konması amacıyla görüşme formu hazırlanarak uzman görüşleri alınmış ve bu görüşlere içerik analizi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen bireysel çalgı flüt dersinde karşılaşılan teknik problemlere yönelik önerileri içeren veriler incelenmiş, elde edilen bulgular yorumlanarak belirli sonuçlara varılmıştır. Sonuçlara ve uzmanların görüşlerine dayalı olarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Teknik, Çalgı, Flüt

*Selçuk Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi
Sayı 31, Sayfa 69-87, 2011*

TECHNICAL PROBLEMS AND SUGGESTIONS REGARDING FLUTE EDUCATION IN THE PROGRAMS OF MUSICS TEACHER EDUCATION IN TURKEY

Emre Üstün¹, Aycan Özçimen²

¹Selçuk İlköğretim Okulu KONYA, emreustun1@hotmail.com

²Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD, KONYA, openmind_ican@hotmail.com

ABSTRACT

In the research the technical problems encountered in the individual instrument (flute) training which is taught in the institutions that educates music teachers are analyzed.

Faculties of Education, Departments of Education of Fine Arts, and Departments of Music Education in Turkey constitute the target population of the study. The sample of the study includes eight instructors who teach individual instrument (flute) training at the departments of music education of Departments of Education of Fine Arts of Faculties of Education of Selçuk University, Gazi University, Pamukkale University, Gaziosmanpaşa University, Balıkesir University, Ondokuzmayıs University, Karadeniz Technical University, Cumhuriyet University. Experts were consulted for their opinions through an interview form in order to find out the technical problems in flute training and the recommendations related thereto. Content analysis was performed on these opinions.

In the result of the research, the data that include the recommendations for the technical problems encountered in the individual instrument (flute) lessons given in the institutions which educate music teachers are analyzed; specific conclusions are drawn by interpreting the findings. ; some suggestions are given regarding the results and experts' opinions.

Key words: Music education, technique, instrument, flute

GİRİŞ

Bilindiği gibi bireyleri ve toplumları yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitim gelir. Geniş anlamıyla ele almak gerekirse eğitim bilinçli amaçlı ve istendik bir kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme sürecidir (Uçan, 1997).

Eğitimin toplumu çağdaştırma, uygarlaştırma ve kültürleştirme işlevleri içinde sanat eğitiminin de büyük rolü vardır. Sanat duygu ve düşünce arasındaki bağlantıyı ortaya çıkararak öğrenme ve gelişme sürecinde bir bütün olarak karşımıza çıkar. Sanat kendi içinde çeşitli kollara ve her bir kolu çeşitli dallara ayrılır. Müzik eğitimi de sanat eğitiminin dallarından birini oluşturmaktadır.

Ülkemizde müzik eğitimi sanatçı, bilim insanı ve eğitimci yetiştirmek amacıyla devlet konservatuarları, güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakültelerine bağlı olan müzik eğitimi anabilim dallarında verilmektedir.

“Eğitimle, insanın değişimi ve gelişimi hedeflenmiştir. Sağlıklı bir eğitim, kişiyi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, onu en iyi şekilde yetiştirmeyi amaçlar. Her insan, yaşamı boyunca, eğitim ve öğretimi sürdürürken çok yönlü bir müzik ortamı içinde bulunur. Çocukların ve gençlerin sağlam bir ruh ve kişilik eğitimi almalarında müzik eğitiminin önemli bir yeri vardır” (Öz, 2001: 104).

Müziğe karşı ilgi ve yeteneği olan bireyleri yetiştiren kurumlarda uygulanan eğitimin önemli bir dalı da çalgı eğitimidir.

“Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci yeteneğini geliştirecek müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacaktır” (Tanrıverdi, 1997: 8).

Çalgı eğitiminde bireyin çalgısına hâkim olabilmesi için çalgının teknik özelliklerini yeterli derecede öğrenmesi ve uygulayabilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalgı eğitimi sürecinde bireyin çalgı çalma becerisini geliştirebilmesi doğru yapılandırılmış teknik çalışmalarla mümkün olacaktır. Doğru yapılandırılmış teknik çalışmalar, bireyin çalgı eğitiminde istikrarlı bir gelişim göstermesini, sahip olduğu müzikal anlayışı, duyuşu, duruşu ve yaratıcılığını performansa yansıtabilmesine olanak sağlayacaktır. Böylelikle çalgı eğitimi bir üst seviyeye taşıyarak müzikal gelişimini, uygulama becerisini ve yaratıcılığını yüksek bir düzeye çıkaracaktır.

Çalgı eğitiminin önemli boyutlarından birini oluşturan flüt eğitiminin temelinde flüt çalmayı öğrenebilme, geliştirebilme ve etkin bir şekilde kullanabilme basamakları uygulanır.

“Flüt eğitiminde ele alınacak olan ilk konular flütü çalma pozisyonunda doğru duruş ve tutuş, diyafram nefesini doğru ve istenilen nitelikte kullanma ve buna

bağlı olarak güçlü bir ton elde edilmesidir. Bunu takip eden süreçte etüt ve eserlerin seslendirme tekniklerine dikkat ederek çalınması, süslemelerin yapılarına uygun olarak çalınması, etüt ve eserlerdeki günlük değişikliklerinin doğru olarak seslendirilmesi, bütün oktavlarda temiz ve kaliteli bir ton elde edilmesi ve çaldığı etüt ve hız basamaklarına uygun olarak çalınması hedeflenen temel davranışlardır” (Yayla, 2000: 11).

PROBLEM

Bu araştırmanın problemini Türkiye’de müzik eğitimi anabilim dallarında verilen bireysel çalgı flüt eğitiminde karşılaşılan teknik problemler oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre incelenerek flüt eğitiminde karşılaşılan teknik problemler belirlenen genel probleme bağlı olarak alt problemleri oluşturmuştur.

Problem Cümlesi

Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanmakta olan bireysel çalgı flüt eğitimi sürecinde karşılaşılan teknik problemler nelerdir?

Alt Problemler

1. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan flüt öğretim elemanlarının flüt eğitiminde uygulanan teknik çalışmalara ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan flüt öğretim elemanlarının, öğrencilerinde gözlemedikleri teknik problemlere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan flüt öğretim elemanlarının teknik olarak faydalı gördükleri etüt kitaplarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Amaç

Bu çalışma eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında flüt eğitimi alan öğrencilerin flüt eğitimi sürecinde karşılaştıkları teknik problemlerin çözümlenmesi konusunda öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Önem

Bu çalışma, ülkemizdeki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören flüt öğrencilerinin karşılaştıkları teknik sorunları daha rahat aşabilmeleri ve flüt eğitimcilerinin

mesleki müzik eğitimi sürecinde nitelikli öğrenciler yetiştirebilmeleri açısından önem taşımaktadır.

Sayıtlar

Araştırmada, öğretim elemanlarının hazırlanmış olan görüşme sorularına gerçek düşünce ve görüşlerini yansıtmış oldukları varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında flüt öğrencilerinin flüt eğitimi sırasında karşılaştıkları teknik sorunların aşılmasına yönelik öneriler,

Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarında bireysel çalgı flüt eğitimi veren öğretim elemanları ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına ulaşabilmesi, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilmesi için alınan önlemler ayrıntılı olarak açıklanmış; araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına değinilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği açısından betimsel bir çalışmadır. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan flüt öğretim elemanlarının öğrencilerinde sıkça gözlemledikleri teknik problemlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesinde görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dalları; örnekleme ise Selçuk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri’nin müzik eğitimi anabilim dalları oluşturmaktadır.

Tablo-1: Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde Flüt Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Okullarına Göre Dağılımı

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALLARI	ÖĞRETİM ELEMANLARI	
	f	%
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E.B. M.Ö. ABD.	1	12,5
TOPLAM	8	100

Tablo-1’de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının Gazi Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesi eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında birer öğretim elemanının flüt eğitimi verdiği görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Flüt eğitiminde temel teknik ve müzikal davranışlar yerli ve yabancı kaynaklar taranmasıyla belirlenmiştir. Bu amaca yönelik olarak öğretim elemanlarının görüşlerini almak için öğretim elemanlarının flüt eğitimi sürecinde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerine yönelik yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun çözümlenmesinde nitel yöntem kullanılmıştır.

BULGULAR YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma için toplanmış verilerin yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın amacına ve alt problemlerine göre ele alınarak yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Flüt eğitimine yeni başlayan bir öğrencinin doğru bir duruş ve tutuş pozisyonu kazanması için neler yapılmalıdır?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Doğru bir duruş pozisyonu için dengede durulmalı, vücut ağırlığı iki ayağa eşit dağıtılmalı, bacaklar birbirine paralel olmalı, kollar vücuda fazla dayanmamalı, dirsekler vücuda doğal bir uzaklıkta olmalıdır. Ağızlık dudağa yerleştirilirken

doğru konumda olmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca ayna karşısında sürekli olarak duruş pozisyonu kontrol edilmelidir.

Ö. E. 1

“Doğru bir duruş pozisyonu için dengede durmak oldukça önemlidir. Bunun için vücut ağırlığının her iki bacağa da eşit olarak dağılması gerekmektedir. Bacaklar omuz genişliği kadar açık olmalı, sol bacak sağa göre biraz önde durmalıdır. Ağzılık yerleştirilirken baş, sola doğru değil düz durmalıdır ve sağa doğru eğilmemelidir. Sol kol vücuda yapışık olarak değil göğüs üstüne gelecek şekilde konumlanmalıdır. Tutuştaki temel problemlerden bir diğerini de sağ kol dirseğinin gereğinden fazla(neredeyse doksan derecelik bir açıyla) kaldırılması oluşturmaktadır. Sağ kol dirseği vücuda doğal bir uzaklıkta olmalıdır. Flüt yere paralel durmalıdır.”

Ö. E. 2

“Öğrenci neyi ne için yaptığının bilincinde olmalıdır. Davranışın özümsebilmesi öğrenme sürecinin özellikle başlangıç aşaması için çok önemlidir. Öğrenmenin daha sağlıklı olabilmesi için bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımların sağlam bir temel üzerine oturtulması gerekir. Başlangıçta doğru bir duruş ve tutuş için, öğrenci, kendisine dışarıdan bakabilmelidir. Bunun için aynaya bakarak kendini kontrol etmesi önerilebilir. Ancak öğrencinin aynaya bakmadan da aynı pozisyonu koruyabiliyor olması hedeflenmelidir. Yani ayna karşısında yapılan çalışmalar refleks haline gelmelidir. Çalışma ortamı önemlidir. Öğrenci bacaklar hafifçe açık bir pozisyonda dengeli durmalıdır. Vücudun tamamen doğal bir pozisyonda rahat olmasına özen gösterilmesi gerekir.”

“Parmak tekniğinde problemler yaşayan öğrencilere bu problemleri düzeltmeleri için neler yapmalarını tavsiye edersiniz?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Uzmanların bu soruya ilişkin cevapları farklı ifade şekilleriyle de olsa benzer hedef davranışlar içermektedir. Uzmanlar ayna karşısında çalışılmasını, sol el küçük parmağın duruşunun düzeltilmesi için dikkat edilmesini, etüt ve eser çalışmasına hemen ara verilerek kolaydan zora doğru olan dizi çalışmalarına başlanmasını, kalem üzerinde parmakları taşırmadan çalışma yapmanın faydalı olacağını, sağ el başparmağın fa perdesiyle paralel pozisyonda olmasını ve flütün kuyruk kısmının sağ el küçük parmağın rahat edeceği şekilde ayarlanmasını tavsiye etmişlerdir.

Ö. E. 1

“Bu problemleri yaşayan öğrencilere öncelikle sürekli ayna karşısında çalışmalarını öneriyorum. Bu önerinin sebebi bu problemleri akıllarında tutup

yanlış davranışlarını aynadan kontrol edebilmeleri için. Ancak yanlış kazanılan bu davranışların ortadan kaldırılması yalnızca öğretmenin elinde olan bir şey değil. Bu konuda öğrencinin azmi çok büyük. Özellikle sol el serçe parmağın (sol diyez konumu) flüt mekanizması altında tutulması acelerite açısından bence büyük bir problem. Bu problem tabii ki dikkatli çalışma sonucunda ortadan kalkabilir.”

“Flüt eğitimi süreci içerisinde başlangıç aşamasında öğrencilerin ağızlıktan temiz ses elde edebilmeleri için ne tür bir yöntem uygulamaktasınız?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Ayna karşısında çalışılması, ağızlığın alt dudağın sınırına yerleştirilmesi, üflerken dudakların gergin olmadan daha rahat ve gevşek bir pozisyonda olması yönündedir.

Ö. E. 1

“Başlangıç aşamasında ayna karşısında çalışmak gereklidir. Ağızlığı alt dudağın sınırına ve ortaya yerleştirdikten sonra ağız hafif aralayıp flütte hissedilen boşluk kadar boşluk bırakıp “dü” hecesiyle üflenmesi gerektiğini belirtiyorum. “Güler gibi” çalma ifadesini kullanmıyorum. Tersine “ağlar gibi” bir yüz ifadesi oluşacağını, yanakları germenin sert bir tona sebebiyet vereceğini belirtiyorum. Yanakların iç kısmına havayı hissetmeyi, flütü üflerken de ağızın “esneme” pozisyonunda olması gerektiğini vurguluyorum.”

“Flüt eğitimi süreci içerisinde nefes ve diyafram kullanımında problem yaşayan öğrencilerinizin bu problemlerinin önüne geçmek adına nasıl bir yol izlediniz?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Sık sık nefes ve diyafram egzersizlerinin çalışılması ve birim vuruş sayısını her gün arttırarak uzun ses çalışmalarının yapılması nefes ve diyaframla ilgili karşılaşılan problemlerin önüne geçilmesi adına faydalı olacaktır.

Ö. E. 1

“Bu konuyla ilgili çeşitli egzersizler var. Ayakta ve flütsüz yapılan bu egzersizde önce öğrenci normal bir biçimde nefes alıp vermeli. Bunu yaparken çene ve kollar rahat olmalı. Derste öğretmenin yönetmesiyle bireysel çalışırken de metronomla dört sayarak nefes alınıp verilmeli. Nefes alırken kolların yukarı doğru hareket etmemesi gerekmekte. Bu egzersizin amacı dört vuruşta nefes alıp verirken ciğerleri tamamen nefesle doldurup boşaltmak. Daha sonra bu egzersiz vuruşlar değiştirilerek tekrarlanmalı(4 sayarak al 4 sayarak ver,4 sayarak al 6 sayarak ver, 4 sayarak al 2 sayarak ver gibi). Başka bir çalışma olarak sandalyeye oturup öne doğru eğilmesini, ağızından sayarak nefes almasını doğrulup sayarak nefesini vermesini söylüyorum. Bir diğer yöntem de kâğıt peçeteyi ağız hizasında duvara tutup ellerini bırakarak nefesle peçetenin düşmemesini sağlamalarını çalıştırıyorum.”

Ö. E. 2

“Öncelikle diyafram kasını ve işlevlerini olabildiğince somut bir dille anlatmayı çalışırım. Sonra diyafram nefesinin koşulsuz doğru alındığı bir pozisyonunu örnekleyip öğrencinin sağlama yapabileceği bir diğer davranış ortaya koyarım. Örnek davranışı flüt çalma pozisyonuna transfer edebildiğinden emin olana kadar da bu çalışmayı uygulamaya devam ederim. Davranış doğru bir şekilde gerçekleşiyorsa işlem sırası diyafram kasının geliştirilmesi olacaktır. Burada en sık kullandığım yöntem dörtlüğe bir 60 metronom hızında uzun ses çalışmalarıdır. Metronom ne kadar yavaş olursa o kadar etkili bir çalışma gerçekleşmiş olacaktır. Ya da metronom sabit 60 metronom, vuruş sayısı 8, 9, 10 gibi artarak da devam edebilir. Benzer bir anlayışla çok ağır bir metronom hızında yapılacak dizi ve arpej çalışmaları da öncesinde yapılan diyafram egzersizlerini destekleyecektir.”

“Flüt eğitimi alan bir öğrencinin doğru bir entonasyonu çalgısına yansıtabilmesi için sizce neler yapılmalıdır?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Güzel bir ton oluşturabilmek için dudakın ağızlığa doğru yerleştirilmesi, düzenli uzun ses çalışması yapılması ve öğrencinin kendisini dinlemesi gerektiği yönündedir.

Ö. E. 1

“Öncelikli olarak ağızlığın doğru yerleştirilmesi gerekmektedir. Çalgı ne dışa ne de içe çevrilmelidir. Öğrenciler genelde nefes sesine engel olmak için çalgıyı içe çevirme eğilimindedirler. Bu da kapalı bir sonariteye sebep olur. Dışa çevrildiğinde sesin tizleştiği, içe çevrildiğinde de pesleştiği öğrenciye gösterilmelidir. İyi bir entonasyonun temel şartı çalgıyı doğru tutmak ve ürettiği sesi dinlemektir. İyi nefes almak çok önemlidir. Ton için gerekli egzersizlerden faydalanılmalıdır.”

“Flüt eğitimi sürecinde vibrato tekniği öğrenciye hangi aşamada kazandırılmalıdır?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Temel tekniklerin sorunsuz elde edilmesinden sonra vibrato eğitimine geçilebileceği yönündedir.

Ö. E. 1

“Üretilen sese odaklanmaya yardımcı olduğu, cesaret verici ve hoş olduğu için başlangıç aşamasında çalışılması gerektiği yönünde görüşler olmasına karşın öğrenci henüz duruş tutuş nefes ton gibi temel teknikleri oturtmadan

gerçekleştirmek mümkün olmuyor. Öğrencinin hazır bulunuşluğu da göz önünde bulundurularak üçüncü yılda kazandırılması gerektiğini düşünüyorum.”

“Vibrato ile ilgili problemleri engellemek adına ne tür çözüm yolları önerebilirsiniz?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Uzmanların bu soruya ilişkin cevapları farklı ifade şekilleriyle de olsa benzer hedef davranışlar içermektedir. Uzmanlar, boğazın kasılmamasına dikkat edilmesi, diyafram çalışmalarına önem verilmesi, öğrenci vibrato tekniğini kullanmak için acele etmemesi ve çalınan dönemin özelliklerine önem verilmesi şeklinde farklı görüşlerde bulunmuşlardır.

Ö. E. 1

“Çalınan dönemin özelliklerine göre dikkat edilmesi önemlidir. Ağır tempolu parçalarda duyguyu yüksekte tutmak için daha hızlı vibratoya ihtiyaç vardır.”

Ö. E. 2

“Vibrato tekniği “hu” ya da “hü” hecelerini kullanarak dil vurmadan 4’lük, 8’lik 3’leme ve 16’lık değerlerle çalışılabilir.”

“Flüt eğitimi sürecinde dil tekniklerinden (tu-tuku-tukutu, tü-tükü-tükütü) hangilerini kullanıyorsunuz?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Dü düğü düğüdü ve tu tuku tukutu artikülasyonlarını kullandıkları yönündedir. Bunun yanı sıra ta taka takata ya da da dağa dagada artikülasyonlarının da tavsiye edildiği görülmektedir.

Ö. E. 1

“Öğrencilerin çaldıkları etüt düzeylerine göre dil tekniklerinden tek,çift ve üç dili kullanıyoruz. Bu çalışmalarda bir çok heceleme kullanılır. Ben tek dil için du/dü, çift dil için düğü, üç dil için dugudu düğüdü hecelerini kullanıyorum.”

Ö. E. 2

“TaKa TaKa, DaGa DaGa (çünkü ağız daha geniş bir konum almaktadır).”

Ö. E. 3

“Tek dil (detache) tekniğinde Tu, çift dil tekniğinde TuKu ve üç dil tekniğinde ise TuKuTu hecelerini kullanıyorum.”

Ö. E. 4

“Tu, TuKu, TuKuTu.”

Ö. E. 5

“Dü, DüGü, DüGüDü.”

Ö. E. 6

“Tu, TuKu, TuKuTu, KuTuKu.”

Ö. E. 7

“Öncelikle tek dil çalışması “Tu veya Du” kullanıyorum. Tek dil yeterince anlaşılır geldiğinde ve biraz da hızlandığında Tu-Ku ve sonrasında da üç dil çalışması.”

Ö. E. 8

“Öncelikle “t” yerine “d” artikülasyonunu tercih ediyorum. Çünkü “t” de dil fazla öne gelerek nefes çıkışında dilin hızlı hareket etmemesine sebep olabiliyor. Özellikle tek dilde “Da” , çift dilde” Da Ga” üç dilde ise “Da Ga Da” ya da “Da Da Ga” gibi teknikler çalıştırıyorum.”

“Dil tekniklerinin tekniklerin gelişmesi adına tavsiyeleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Sık sık egzersiz yapılmalı ve bu tekniğe yönelik alıştırmalar çalışılmalıdır yönündedir. Diyaframa, ses üretimine, parmak kontrolüne, hecelemeğe, yavaş çalışmaya ve metronom kullanmaya dikkat edilmesi de farklı görüşler olarak tavsiye edilmiştir.

Ö. E. 1

“Her zaman ses üretimini ve parmak kontrolünü denetlemek oldukça önemlidir. Çalışmaya yavaş ve legato çalarak başlanmalıdır. Diyaframa dikkat edilmelidir. Mutlaka metronomla çalışılmalıdır. Çift dil çalışmalarında hecelemenin eşit bir şekilde yapılmasından sonra metronom hızı dereceli olarak artırılmalıdır.”

Ö. E. 2

“Dizi ve arpej çalışmalarını daha kısa, kesik yani staccato çalar gibi çalıştırmak önemli ölçüde rahatlık sağlıyor. Bir diğer çalışmada vurgulu hecenin yerini değiştirmek iki türlü de çalışmayı dengelemiş olmak olabilir. Örn: tu-ku çalışmasına ku-tu çalışmasını eklemek gibi.”

“Eğitim ve tecrübelerinizden yola çıkarak, teknik problemler konusunda eğitimcilere ve öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Sistemli, düzenli ve bilinçli çalışılması ortak görüş olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin iyi motivasyon edilmesi, öğretmenlerin öğrenciye iyi bir model olması ve öğrencilerin günlük egzersiz programı uygulamaları gerektiği de farklı görüşler olarak tavsiye edilmiştir.

Ö. E. 1

“Günlük egzersiz programı uygulanmalıdır. Bu çalışmaya belli bir sıralama takip edilerek yapılmalıdır. Tespit edilen sorunu gidermeye yönelik yapılacak olan özel çalışma vakit kaybı olarak görülmemelidir. Başarılı olabilmek için sistemli ve düzenli çalışma son derece önemlidir. Yeteneği dehaya çeviren şeyin çalışma olduğu unutulmamalıdır.”

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Flüt eğitimi sürecinde parmakların flüt üzerinde duruşu ve kullanılışı konusunda ne tür problemlerle karşılaştınız?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

En sık karşılaşılan problemler sağ el ve sol el küçük parmağın duruşu, parmakların düz, dik ve havada durmasıyla rahat ve hızlı hareket edememesi yönündedir.

Ö. E. 1

“En sık karşılaşılan problem sağ el küçük parmağının doğal durumundan uzak, düz ve gergin bir biçimde konumlandırılmasıdır. Bu sorun sağ el kaslarının gerginliğine bu gerginlik de ağrıya ve kramplara sebep olmaktadır. Parmakların hareketini önemli ölçüde kısıtlayan başka bir sorun da parmakların doğal duruşundan uzak düz olarak konumlandırılmasıdır. Parmakların perdelere uzak olarak tutulması da acelerite çalmada güçlük yaşanmasına yol açmaktadır. Sol el bileğinin geride tutulmasıyla küçük parmak sol diyez perdesinin altında yer almaktadır.”

Ö. E. 2

“Bu konuda öğrencilerde karşılaşılan en önemli problemler, sağ el parmaklarının flüt mekanizması üzerinde yatık konumda tutulması ve sol el serçe parmağın (sol diyez konumu) flüt mekanizması altında tutulmasıdır.”

“Flüt eğitimi süreci içerisinde nefes ve diyafram kullanımında ne tür problemlerle karşılaştınız?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Nefes ve diyafram kullanımında karşılaşılan problemler göğse nefes alma ve diyafram nefesini verimli kullanamama yönündedir.

Ö. E. 1

“Öğrenci çoğunlukla diyafram kasının işlevini somutlaştıramıyor. Nefes aldığı anda karnı şişiyorsa doğru yolda olduğunu zannediyor. Hatta bazıları diyaframı bir organ zannedebiliyor. Öğretmenin bu konuda sahip olduğu bilgiyi öğrenciye aktarmış olması asla yeterli olmayacaktır. Sürekli kontrol ve anında geri dönüt gereklidir. Bir diğeri nefes alma işlemi; burada çoğunlukla alınan nefesin zamanlamasında ve alma işlemi için ayrılan sürede problem yaşanıyor. Öğrenci müzikal cümleme konusunda çok yetersiz kalabiliyor. İhtiyaç duyduğu an nefes alma eğilimi gösteriyor. Nefes alma davranışı çok kısa sürede ve etkili bir şekilde gerçekleşmez ise birim vuruş gecikecektir. Bu da nefes kullanımına ilişkin diğeri bir problemdir. Öğrenci her gecikmede biraz daha panikleyecek kaygı düzeyi arttıkça da hata yapma olasılığı yükselecektir.”

“Vibrato eğitimi verirken karşılaştığınız problemler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Nefes, diyafram ve boğazda gerginlik oluşmasının en sık karşılaşılan problemler olduğu yönündedir.

Ö. .E. 1

“Nefes ve diyafram problemi yaşayan öğrenciler için başlangıçta sorun olabiliyor. Dönem özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmiyor. Yavaş tempolu eserlerde vibratonun da ağır yapılması hatalıdır.”

Ö. E. 2

“Vibrato tekniği uygulanırken gırtlığa baskı yapma, boğazdan değişik sesler çıkartma, keçi vibratosu olarak tabir edilen düzensiz ve belirgin olmayan titreşimle olması gereken vibrasyonun karıştırılması.”

“Flüt eğitimi sürecinde dil tekniklerinin uygulanmasında en sık karşılaştığınız problemler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Dilin parmaklarla uyumsuz ilerlemesi, ikinci hecede sesin netlik sorunu, dilin öne gelmesi gibi problemlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Ö. E. 1

“Dil ve parmak birlikteliğinin olmayışı, doğru heceleme yapılmadığı için sesin boğaza oturması ve gerginlik yaratması.”

Ö. E. 2

“Öğrencinin bağ ve dil ayırımına yeterince dikkat etmiyor olması çok zaman kaybettiriyor. Dillerin 2. zamana denk gelen hecesi genellikle anlaşılıyor.”

Ö. E. 3

“Dilin öne gelerek nefes çıkışını engellemesi, dilin doğru artikülasyonu kullanmaması.”

“Sizce flüt eğitimi alan öğrencilerde en yaygın olarak karşılaşılan teknik problemler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulardan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Entonasyon, nefes-diyafam kullanımı ve dil kullanımının en yaygın karşılaşılan teknik problemler olduğu yönündedir.

Ö. E. 1

“Sağ el tutuşu(küçük parmak), entonasyon, ses üretme, ritim ve tempo.”

Ö. E. 2

“Nefes kullanım problemi, ağzı, dudakları, elleri ve vücudu rahat bırakmama, gereksiz ve zamanından önce hızlı çalışma.”

Ö. E. 3

“Teknik yetersizliklere bağlı acelerite eksikliği ve diyafam yetersizliği.”

Ö. E. 4

“Entonasyon, dil tekniklerinin uygulanmasındaki karşılaşılan sorunlar, nefes problemleri.”

Ö. E. 5

“Uzun ses, nefes ve diyafam kullanımı.”

Ö. E. 6

“Diyafraam kullanımı, vibrato ve trill.”

Ö. E. 7

“En sık karşılaştığım problem üfleme tekniği ile ilgili oluyor. Güler gibi dudak iki yana gerginleşmiş bir pozisyonda yaygın olarak kullanılıyor. Bu yaygın, hatalı davranış içerisindeki öğrencilerin hemen hepsi yanaklarında kasılma ve ağrıma olduğundan yakınıyorlar. Diğer bir sorun, parmaklar ve vücut pozisyonuna ilişkin. Çoğunda çene aşağıda omuzlar yukarda, flütün öğrencinin kafasıyla olan açısının 140, 150 dereceye vardığı oluyor. Öğrenci 90 derecelik açıyı birçok nedenle koruyamıyor.”

Ö. E. 8

“Nefes ve diyafram, entonasyon, dil kullanımı.”

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu soruya cevap bulmak için araştırmaya katılan uzmanlara: “Flüt eğitimi süreci içerisinde teknik çalışma, tekniği geliştirme ve teknik problemlerin giderilmesi adına hangi etüt kitaplarını tavsiye ediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanların cevaplarından elde edilen bulgular şu şekildedir:

Marcel Moyse ve Taffanel&Gaubert etüt kitaplarının faydalı olduğu belirtilmiştir. Köhler, Gariboldi, Andersen, Lukas Graf etüt kitapları da farklı görüşlerde tavsiye edilmiştir.

Ö. E. 1

“Öncelikle kitaplar çok çeşitlilik gösteriyor örneğin: Legato tekniği, sonorite çalışması ve diyafram tekniği için Marcel Moyse (De La Sonorite) Parmak tekniği için Taffanel, Moyse veya Reichart özellikle dizi, arpej çalışmaları olabilir. Dudak rahatlığı ve entonasyon için Lukas Graf çalışılabilir. Bunun dışında başlangıçta Emil Prill kullanıyorum ve öneriyorum. Köhler op.33 I-II-III, Köhler Romantik Etüdlar, Andersen gibi biraz daha müzikal etüt kitapları da çalışılabilir.”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

Sonuçlar

Öğretim elemanlarının öğrenim gören flüt öğrencilerine flüt çalma becerilerini geliştirmeye yönelik olarak uygulanması gereken teknik

çalışmalara ilişkin görüşleri verilerden elde edilen bulgularla yorumlanmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Doğru bir duruş pozisyonu için dengede durulmalı, vücut ağırlığı iki ayağa eşit olarak dağıtılmalı, bacaklar birbirine paralel olmalı, kollar vücuda fazla dayanmamalı, dirsekler vücuda doğal bir uzaklıkta olmalıdır. Güzel bir ton oluşturabilmek için ağızlık dudağa yerleştirilirken doğru konumda olmasına özen gösterilmelidir. Ağızlığın alt dudağın sınırına yerleştirilmesi, üflerken dudakların gergin olmadan daha rahat ve gevşek bir pozisyonda olması, öğrencinin uzun ses çalışmalarına önem vermesi ve kendisini dinlemesi gerekmektedir.

Parmak tekniğinde problem yaşayan öğrencilerin ayna karşısında çalışmaları, etüt ve eser çalışmasına hemen ara vererek kolaydan zora doğru olan dizi çalışmalarına başlamaları gerekmektedir. Sağ el başparmağın fa perdesiyle paralel pozisyonda olması ve flütün kuyruk kısmının sağ el küçük parmağın rahat edeceği şekilde ayarlanması parmakları rahat kullanabilmek açısından faydalı olacaktır.

Nefes ve diyafram kullanımında problem yaşayan öğrencilerin sık sık nefes ve diyafram egzersizleri çalışması ve uzun ses çalışmaları yapması gerekmektedir. Vibrato tekniğine başlamak için acele edilmemeli, diğer teknikler sorunsuz olarak elde edilmeli ve ardından vibrato eğitimi verilmeye başlanmalıdır. Vibrato tekniğinde boğazın kasılmamasına dikkat edilmesi, diyafram çalışmalarına önem verilmesi, öğrencinin vibrato tekniğini kullanması için acele etmemesi ve çalınan dönemin özelliklerine önem vermesi gerekmektedir.

Uzmanların dil tekniklerinden “dügüdü” ya da “tukutu” artikülasyonlarını kullandıkları görülmüştür. Ayrıca “takata” ve “dagada” artikülasyonlarını da tavsiye etmişlerdir. Dil tekniğini geliştirmek için sık egzersiz ve alıştırma yapılmalı görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca diyaframa, ses üretimine, parmak kontrolüne, hecelemeye, yavaş çalışmaya ve metronom kullanmaya dikkat edilmesi gerektiğini de farklı görüşler de belirtmişlerdir.

Uzmanlar sistemli, düzenli ve bilinçli çalışılması gerektiği görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin günlük egzersiz programı uygulamaları, öğretmenlerin öğrenciye iyi bir model olması ve öğrencilerin iyi motivasyon edilmesi gerektiğini farklı görüşlerde tavsiye etmişlerdir.

Öğretim elemanlarının, öğrencilerinde gözlemledikleri teknik problemlere ilişkin görüşleri verilerden elde edilen bulgularla yorumlanmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Entonasyon, nefes, diyafram kullanımı ve dil kullanımının en yaygın karşılaşılan teknik problemler olduğu saptanmıştır.

Parmak kullanımında en sık karşılaşılan problemlerin sağ el ve sol el küçük parmağın duruşu, parmakların düz, dik ve havada durmasıyla rahat ve hızlı hareket edememesi olduğu saptanmıştır.

Nefes ve diyafram kullanımında karşılaşılan problemlerin göğse nefes alma ve diyafram nefesini verimli kullanamama olduğu saptanmıştır.

Nefes, diyafram ve boğazda gerginlik oluşmasının vibrato eğitiminde en sık karşılaşılan problemler olduğu saptanmıştır.

Dil teknikleri kullanımında dilin parmaklarla uyumsuz ilerlemesi, ikinci hecede sesin net duyurulamaması ve dilin öne gelmesi gibi problemlerle sık karşılaşıldığı saptanmıştır.

Öğretim elemanlarının teknik olarak faydalı gördükleri etüt kitaplarına ilişkin görüşleri verilerden elde edilen bulgularla yorumlanmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Uzmanların Marcel Moyse ve Taffanel&Gaubert etüt kitaplarını teknik olarak faydalı gördükleri saptanmıştır. Köhler, Gariboldi, Andersen, Lukas Graf etüt kitaplarında farklı görüşlerde tavsiye edildiği görülmüştür.

Öneriler

Öğrencilere çalgılarında öğrenmeleri gereken temel teknik ve davranışların kazandırılmasına özen gösterilerek bu davranışların tam olarak kavratılması öğrencilerin flüt performanslarının daha verimli ve başarılı olması bakımından etkili olacaktır.

Üniversitelerde flüt eğitimi veren öğretim elemanlarının bu alanda eğitim alan öğrencileri bir bütün olarak algılayıp her türlü fiziksel, kişisel, bedensel özelliklerini düşünerek her öğrenciyi farklı bir birey olarak görüp tek tip eğitim yerine tutarlı, geliştirici ve anlayışlı yaklaşımlar sergilemelidir.

Flütte teknik ve teknik problemlerin çözümlenmesine yönelik yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin çalışmaları ortaya koyacak nitelikte araştırmaların yapılması, öğrencilerin ve eğitimcilerin faydalanabileceği kaynakların çoğaltılması önerilmektedir.

Öğretmenlerin öğrenciler için örnek bir model olması, öğrencilerin motivasyonlarını üst seviyede tutarak kendilerini devamlı geliştirmelerini ve bunun için çaba göstermelerini sağlaması, öğrencilere teknik yetersizliklerin ve problemlerin önüne geçilmesi adına günlük egzersiz programları uygulanması önerilmektedir.

Bireysel çalgı flüt dersinin haftada bir saat olması ve konuların bir ders saatine sıkıştırılması, yeterli bir süre değildir. Bireysel çalgı flüt derslerinin haftalık saatlerinin artırılması öğrencilerin daha iyi bir seviyeye gelmeleri için etkili olacaktır.

Birerysel çalgı flüt eğitiminde flüt çalma tekniklerinin verimini arttırmak, öğrencilerin sağlıklı ve bilinçli ilerlemelerini sağlamak için dünya literatüründeki kaynaklardan mümkün olduğunca faydalanılması flüt eğitimi açısından etkili olacaktır.

Yazar Notu: Bu araştırma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

KAYNAKÇA

Cüceoğlu, G. (2008) "Flüt Çalışmasından Kaynaklanan Bedensel Sorunlar Çerçevesinde Geliştirilmiş Bir Flüt Isınma Programı" Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

Oray, C. (2006) "Flüt Tekniği ve Flüt Çalarken Karşılaşılan Problemler", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Anasanat Dalı, İzmir.

Öz, N. (2001) "İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitimin Önemi", Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: XIV, Sayı: 1, s.104.

Tanrıverdi, A. (1997) "Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri", I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.

Toff, N. (1996). "The Flute Book", Oxford University Pres, New York.

Turgay, H. (1993). "Ton Geliştirmede İleri Teknikler(Flüt)", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Uludere, A. (2005). "9-12 Yaş Grubundaki Çocuklarda Flüt Eğitimine Başlama Yöntemleri", Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünsal, G. (2000) "Başlangıç Düzeyi Flüt Öğretimi Üzerine Bir Çalışma", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yayla, A. (2000). “Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Flüt Eğitiminde Öğrencilerin Psikomotor Alan Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyleri” ,Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

